

● *Recensie Jan Banning*

Alle schijn tegen

Fotograaf Jan Banning **raakte ervan overtuigd** dat de Amerikaanse Christina Boyer na de dood van haar dochter onterecht tot levenslang is veroordeeld. Bannings foto's zijn hartverscheurend.

Door **Arno Haijtema**

Artivist', noemt documentair fotograaf Jan Banning (67) zich in zijn nieuwe boek *Het Oordeel* – De zaak Christina Boyer, dat de gewelddadige dood van een 3-jarig Amerikaans meisje en de daarmee samenhangende veroordeling tot levenslang van haar moeder tot onderwerp heeft. De term, samengesteld uit 'artiest' en 'activist', die Banning gebruikt om zijn verre van neutrale positie duidelijk te maken, illustreert zowel de kracht als de zwakte van dit project. Prachtig zoals Banning zich jarenlang heeft verdiept in de zaak, maar zijn verregaande vereenzelviging met Boyers lot maakt ook dat de lezer soms het gevoel bekruipt meer van doen te hebben met een pamflet dan met een essay.

Banning, veelvuldig gelauwerd voor zijn fotografie (waaronder zijn door World Press Photo bekroonde serie *Bureaucrats* en de portretten van Indonesische vrouwen die de Japanse bezetters tot 'troostmeisjes' dienden), is ervan overtuigd geraakt dat Boyer sinds de dood van haar dochter Amber in 1992 ten onrechte in de gevangenis zit in de zuidelijke staat Georgia.

Hij leerde Boyer, 22 ten tijde van het drama met haar dochter, kennen bij een ander project, waarvoor hij in Amerikaanse gevangenissen portretten van gedetineerden maakte. Hij verdiepte zich in Boyers dossier, stuitte op tal van ongerijmdheden, betwistbare getuige-deskundigenverklaringen, een blunderende en ongeïnteresseerde advocaat en een knikkebollende rechter, en hij ontrafelde haar zaak tot op de dunste draad.

Amber stierf terwijl Christina afwezig was en de zorg thuis voor het kind aan de partner was toevertrouwd. Enkele dagen voor haar dood vertoonde het kind verdachte verwondingen – blauwe plekken, kapotte lip, bult op het voorhoofd – maar dat alarmeerde niemand. Op een avond belde de partner Boyer in paniek op: het kind was niet meer

wakker te krijgen. Hij en Christina raceten naar het ziekenhuis, waar de dood van Amber werd vastgesteld. Het tweetal werd in staat van beschuldiging gesteld wegens wreedheid jegens het kind en het onthouden van medische hulp. Hij kreeg twintig jaar. Tegen Boyer wilde de openbaar aanklager de doodstraf eisen. Zover kwam het niet: Boyer stemde in met een schikking. Zonder proces ging ze akkoord met levenslang plus twintig jaar, in de onjuiste veronderstelling dat ze na zeven jaar detentie kans zou maken op voorwaardelijke vrijlating. Anno 2022 zit ze nog steeds in de gevangenis.

Het oordeel doet in zijn troosteloosheid denken aan de thematiek van *The Shawshank Redemption* en Truman Capotes *In Cold Blood*: een kil justitieel systeem, huiveringwekkende gevangenissen, hitsende media, waarheidsvinding die ondergeschikt is aan carrièrbelangen van rechters en aanklagers. Banning schetst in een uitvoerig verhaal het leven van Boyer, doordrenkt van ongeluk door mishandeling, armoede, verstoting en gewelddadige partners, en beschrijft in detail de dood van Amber. Hij weet aannemelijk te maken dat Boyer niet verant-

Beeld uit 2019, opgenomen in *Het Oordeel*. Boyers 3-jarige dochter Amber stierf in 1992. Haar moeder stemde in met een schikking, maar kreeg spijt van haar keuze. Ze zit nog steeds in de gevangenis. Foto's Jan Banning

Christina Boyer en haar dochter Amber.

Straatbeeld uit Bishopville (South Carolina), 2019.

woordelijk is voor die gruweldood. Met het boek – en een expositie die te zien is in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam – hoopt hij de publieke opinie te mobiliseren om Christina's zoveelste verzoek tot voorwaardelijke vrijlating in 2022 succesvol te maken.

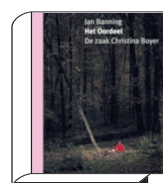
Wat na lezing vooral blijft, is de schokkende nonchalance waarmee Boyers zaak is behandeld. Haar advocaat stuurt direct aan op een schikking, omdat hij bij voorbaat denkt dat zij schuldig wordt verklaard. De bezwaartermijn tegen de schikking laat hij voorbijgaan, hoewel Boyer spijt krijgt van de impliciete bekentenis die ligt besloten in haar akkoord met de aanklager.

De zaak-Boyer is, zo weten we allang, geen incident maar symptomatisch voor de desastreuze manier waarop het Amerikaanse rechtssysteem kan uitpakken voor vooral verdachten aan de onderkant van de samenleving: geen geld voor een goede verdediging, desinteresse van rechters, de politiek van *law and order* die uit een gure hoek waait.

Fotografisch is *Het Oordeel* hart-

verscheurend mooi. Met wazige familiekiekjes waarop de kleine Amber vrolijk lacht. Met foto's van Boyers dagboek, waaruit haar wanhoop spreekt na de dood van haar kind. En met Bannings (deels gesceneerde) stadsgezichten van treurig vervallen en tegelijk kleurrijke straten met verwaarloosde panden – die spookachtige en koortsige sfeer van de zuidelijke staten die door Alec Soth in *Sleeping by the Mississippi* onovertroffen is gevangen.

Jammer dat juist bij dat sterke fotografische deel het commentaar van Boyer zo'n prominente plaats inneemt naast de foto's. Zij heeft begrijpelijkerwijs veel aandacht voor de verticale en horizontale lijnen op de foto's, die haar doen denken aan tralies en prikkeldraad. Maar de wijze waarop de teksten worden gepresenteerd, is onnodig sturend. Alsof de lezer aan de hand van die foto's zich niet zélf een oordeel kan vormen over de bittere omstandigheden waarin Boyer opgroeide en zij Amber verloor. Hier hindert het spandoek van de activist de verbeelding van de lezer.

NON-FICTIE
Jan Banning
Het Oordeel – De zaak Christina Boyer
★★★★★
Schilt Publishing;
160 pagina's;
€ 50.

Gelijknamige tentoonstelling in het Nederlands Fotomuseum, Rotterdam. T/m 19 juni.